

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Розтин патологоанатомічна діагностика хвороб тварин та основи
судової ветеринарії**

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ**

спеціальності: 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

(Шифр дисципліни за ОПП ІІІ .64)

2019 рік

Розроблено та вміщено кафедрою вірусології, патанатомії та хвороб птиці ім. проф. Панікара І.І., факультету ветеринарної медицини Сумського **національного аграрного університету**

Розробники програми:

Зон Г.А., к. вет. наук, професор, завідувач кафедри вірусології, патанатомії та хвороб птиці ім. проф. Панікара І.І.

Панасенко О.С., к.вет. наук, ст. викладач кафедри вірусології, патанатомії та хвороб птиці ім. проф. Панікара І.І.

Рецензенти:

Бондаренко Н. В. начальник цеху біологічних препаратів ДП «Сумська біологічна фабрика»

Рисований В.І. к.в.н., ст. викладач кафедри епізоотології та паразитології Сумського НАУ.

Обговорено:

На засіданні навчально- методичної ради факультету ветеринарної медицини
4 11 2019 року, протокол № 2.

На засіданні методичної ради СНАУ,
9.12. 2019 року, протокол № 3.

Рекомендовано до затвердження спеціальністю 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Вченою радою СНАУ 23.12. 2019 року, протокол № 6.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Розтин **патологоанатомічна діагностика хвороб тварин та** основи **судової** ветеринарії» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Навчальна дисципліна «Розтин патологоанатомічна діагностика хвороб тварин та основи судової ветеринарії» є важливою складовою у системі підготовки **фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму «Ветеринарна медицина»**.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення патологоанатомічних проявів та діагностики хвороб тварин, набуття вміння здійснювати сучасні патоморфологічні **практичні та лабораторні** дослідження, проведення досудового супроводу речових доказів з патоморфологічної діагностики хвороб тварин та обставин смерті.

Міждисциплінарні зв'язки:

№	Перелік дисциплін, які забезпечують вивчення даної дисципліни у межах програми	Період вивчення, курс/семестр	Кафедра
1	Анатомія	1/1	Анатомії нормальної та патологічної фізіології тварин
2	Фармакологія	3/5,6	Терапії, фармакології, клінічної діагностики та хімії
3	Зоологія	1/1	Епізоотології та паразитології
4	Латинська мова	9/1	Анатомії нормальної та патологічної фізіології тварин

№	Перелік дисциплін, вивчення яких забезпечується даною дисципліною у межах програми	Період вивчення, курс/семестр	Кафедра
1	Терапія	4/7	Терапії, фармакології, клінічної діагностики та хімії
2	Патанатомія	4/7	Вірусології, патанатомії та хвороб

			птиці
3	Вет.сан. експертиза	4/8	Ветсанекспертизи, мікробіології, зоогігієни та безпеки і якості продуктів тваринництва
4	Епізоотологія	4/7	Епізоотології та паразитології
5	Акушерство	4/7	Акушерства та хірургії

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1.Змістовний модуль. Значення посмертної патологоанатомічної діагностики у боротьбі з хворобами тварин.

2.Змістовний модуль Судова танатологія. Організація і проведення розтину трупів різних видів тварин.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення *дисципліни є формування системи спеціальних знань* щодопослідовності патологоанатомічного обстеження трупів різних видів тварин з метою уточнення прижиттєвого діагнозу, встановлення морфологічних змін в органах і причин смерті.

1.2.Основними *завданнями є опанувати* методами розтину трупів різних тварин з використанням спеціальної техніки та засвоїти методи особистої безпеки на секції трупів, а також знешкодження трупних залишків і санації обладнання та інструментарію.

1.3. Згідно з вимогами вивчення освітньо- професійної програми студенти повинні

знати:

- особливості секційної роботи при розтині трупів різних тварин;
- методи особистого захисту при роботі з трупним матеріалом;
- методи знешкодження трупних залишків;
- послідовність використання дезінфекційних заходів, щодо надійної санації обладнання і інструментарію, що були в контакті з трупним матеріалом.
- методи судово-ветеринарної експертизи спрямовані на забезпечення норм державної законності при вирішенні спеціальних питань органами дізнання, слідства, суду.
- судову танатологію, особливості судово-ветеринарного розтину трупів різних видів тварин, порядок оформлення документації. -

- основи судової травматології, токсикології, акушерства, -
- основи судової експертизи за матеріалом справ, судової експертизи харчових продуктів тваринного *походження; розв'язання спірних питань* при купівлі-продажі тварин та основи судової деонтології

вміти:

- проводити розтин трупів тварин різних видів;
- встановлювати патологоанатомічний діагноз та причину смерті;
- оформляти документацію патологоанатомічного розтину;
- відбирати патологічний матеріал для спеціальних досліджень;
- проводити санацію обладнання та інструментарію після розтину та знешкоджувати трупні залишки,

Згідно освітньо-професійних програм підготовки фахівців на дисципліну відведено 180 годин / 6 кредитів ECTS*

2, Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Значення посмертної патологоанатомічної діагностики у боротьбі з хворобами тварин.

Тема 1. Діагностичний та судово-ветеринарний розтин трупів. Техніка безпеки при розтині трупів. Засвоїти основи діагностичного та судово-ветеринарного розтину трупів тварин. Ознайомитися з технікою безпеки при розтині трупів. Значення патологоанатомічного розтину трупів тварин. Перелік хвороб за яких заборонено проводити розтин. Значення посмертної патологоанатомічної діагностики в боротьбі з хворобами тварин.

Тема 2. Патологоанатомічні зміни в органах тварин при хворобах різної етіології. Засвоїти патологоанатомічні зміни в органах тварин при хворобах різної етіології. Призначення патологоанатомічного інструментарію при проведенні секційної роботи. Методи забезпечення особистого захисту при роботі з трупним матеріалом (спецодяг, маски, окуляри тощо). Особиста гігієна і техніка безпеки при розтині трупів тварин. Методи утилізації та знешкодження трупного матеріалу.

Тема 3. Правила відбору патологоанатомічного матеріалу. Опанувати правила відбору патологоанатомічного матеріалу для спеціальних досліджень. Основи музейної справи в ветеринарній медицині. Порядок відбору патматеріалу виготовлення вологих мікропрепаратів. Порядок виготовлення сухих макропрепаратів.

Змістовний модуль 2, Судова танатологія. Організація і проведення розтину трупів різних видів тварин.

Тема 4. Організація розтину трупів* ветеринарно-санітарні вимоги до місця розтину. Ознайомитися з процесом організації розтину трупів та ветеринарно-санітарні вимоги до місця проведення розтину. Порядок і послідовність патологоанатомічного дослідження трупів тварин. Загальний огляд трупа і пізнавальні ознаки тварини. Порядок патологоанатомічного дослідження внутрішніх органів трупа тварин. Особливості патологоанатомічного дослідження різних органів.

Тема 5. Техніка та особливості патологоанатомічного розтину трупів різних видів тварин. Засвоїти техніку та особливості розтину трупів різних видів тварин.

Тема 6. Складання патологоанатомічної документації. Навчитися складати патологоанатомічну документацію.

Змістовний модуль 3. Правові та організаційні аспекти судової ветеринарії

Тема 7. Загальна частина. Визначення судово - ветеринарної експертизи: завдання СВЕ в забезпечення норм державної законності при

вирішенні спеціальних ветеринарних питань. Органи дізнання в Україні. Органи слідства. Роль судово-ветеринарного експерта при проведенні дізнання, *слідства* та суду.

Тема 8. Організація судової експертизи. Права і обов'язки судового експерта. Судова експертиза за матеріалами справ. Права і обов'язки судового експерта. Статті процесуального, цивільного та кримінального кодексів, діючих законів. Види судово-ветеринарної експертизи. Експертиза об'єктів дослідження. Судово-ветеринарна документація. Складові елементи судово-ветеринарної експертизи. Об'єкти дослідження в судовій ветеринарії. Оформлення судово-ветеринарної документації.

Змістовий модуль 4. Судова танатологія.

Тема 9, Ранні та пізні ознаки смерті. Трупні ознаки та їх судове значення. Класифікація причин смерті (невимушена смерть, вимушена смерть).

Тема 10. Судово-ветеринарних експертиза при травматичних пошкодженнях тварин. Судова експертиза травматичних пошкоджень тварин тупими, гострими предметами та вогнепальною зброєю. Характеристика ушкоджень тварин тупими предметами. Характеристика ушкоджень тварин гострими предметами. Характеристика ушкоджень тварин вогнепальною зброєю. Лікарські помилки, необережні дії, нещасні випадки з вини ветеринарного персоналу. Кримінальна, адміністративна і матеріальна відповідальність ветеринарних працівників.

Змістовий модуль 5. Основи судово-ветеринарної токсикології

Тема ііі. Судово-ветеринарне значення токсикологічних досліджень. Особливості судово-ветеринарних токсикологічних досліджень. Патолого-анатомічна діагностика отруєнь і токсикозів. Теоретичні основи судово-ветеринарної діагностики отруєнь і токсикозів тварин. Діагностичні підходи до встановлення отруєнь у тварин. Діагностика токсикозів та її судово-ветеринарне значення,

Змістовий модуль 6. Судово-ветеринарна експертиза за матеріалами справ.

Тема 12. Оцінка речових доказів. Судова експертиза за матеріалами справ. Визначення виду тварин за будовою кісток, жиру, м'язів, волосся. Використання речових доказів при розв'язання спірних питань при кутіївлі-**продажу** тварин. Складові елементи судово-ветеринарної експертизи. Об'єкти дослідження в судовій ветеринарії. Оформлення судово-ветеринарної документації.

Тема 13. Основи судово-ветеринарної експертизи харчових продуктів тваринного походження. Виявлення фальсифікації харчових продуктів тваринного походження. Ветеринарно-санітарна і судова експертиза м'яса одержаного від тварин дорізаних в період агонії, при недостатньому знекровленні, з ознаками гниття або токсикоінфекції.

3, Рекомендована література

1. Патологічна анатомія тварин: навчальний посібник / [Урбанович П.П., Потоцький М.К., Гевкан І.І., Зон Г.А. і ін.]; за редакцією П.П.Урбановича та М.К.Потоцького. - Київ.: Ветінформ, 2008. 879 с.
2. Зон Г.А., Івановська Л.Б. Диференційна патологоанатомічна діагностика інфекційних хвороб тварин. Суми "Джерело", 2011. - 215 с.
3. Зон Г.А. Патологічна анатомія паразитарних хвороб тварин. Суми: "Джерело", 2005. - 252 с.
4. Забело Е.М. Патологічна анатомія інфекційних хвороб тварин. Київ: Аграрна наука, 1997. - 246 с.
5. Зон Г.А., Скрипка М.В., Івановська Л.Б. Патологоанатомічний розтин трупів тварин: навчальний посібник. Видання друге, доповнене. Суми; ВВП «Мрія-1» ТОВ,- 2012 - 244с.
6. Зон Г.А. Судово-ветеринарна експертиза: *навчальний посібник*. Суми: ВВП «Мрія-1», 2002. - 258 с.

4₅ Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік,

5. Засоби діагностики успішності навчання - курсова робота.